

ת"פ 26590/10/11 - מדינת ישראל נגד פלוני

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 26590-10-11 מדינת ישראל נ' פלוני
תיק חיצוני: 4430/11

לפני	כבוד השופט מוחמד חאג' יחיא
המאשימה (המשיבה)	מדינת ישראל ע"י עו"ד בריגיט ויטאלי מפרקליטות מחוז ים (פלילי)
נגד	פלוני
הנאשם (המבקש)	ע"י ב"כ עו"ד עדי בראל
החלטה (נוסח מותר בפרסום)	

1) מונחת לפניי בקשת המבקש (הנאשם), לחיוב המשיבה (המאשימה), לפצות אותו לפי סעיף 80 בחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין"), זאת בגין 116 ימי מעצר בהם שהה במסגרת ההליך הפלילי שנוהל נגדו.

הרקע בתמצית

2) בחודש 10/2011 הועמד המבקש לדין בשני אישומים:

לפי האישום הראשון, ביום 13.10.2011 בשעה 22:30, סמוך לתחנת אוטובוס בירושלים, ובנוכחות שתי קטינות, המבקש פתח את רוכסן מכנסיו, הפשיל אותם וחשף בפניהן את איבר מינו. הוא אחז בו ושפשף אותו במשך מספר דקות. המבקש הועמד לדין בגין ביצוע מעשה מגונה בפומבי, עבירה לפי סעיף 349(ב) בחוק העונשין (להלן: "האישום הראשון").

לפי האישום השני, פחות משעתיים לאחר האירוע לעיל, סמוך לאחד המועדונים בירושלים, עת המתלוננת נכנסה לסמטה כדי להטיל את מימיה, לפתע, הופיע המבקש לידה. היא ביקשה ממנו לעזוב, אך הוא צעק ואיים עליה כי ירביץ לה, ואף הצמיד אותה לקיר ואחז בצווארה בחוזקה. המבקש הועמד לדין בגין ביצוע תקיפה סתם, עבירה לפי סעיף 379 בחוק העונשין, וכן בגין איומים, עבירה לפי סעיף 192 בחוק האמור (להלן: "האישום השני").

3) לאחר שמיעת העדים, החליט בית המשפט בדיון מיום 6.2.2012, מפי המותב הנכבד שישב בדין (כבוד

השופט א' רון (להלן: "המותב"), לזכות את המבקש משני האישומים. לא הוגש ערעור על הכרעת הדין (להלן: "הכרעת הדין"). אין מחלוקת, כי במסגרת הליך זה, הוא נעצר עד תום ההליכים למשך 116 ימים.

(4) בחודש 11/2013 הגיש המבקש בבית משפט השלום, תביעה נזיקית נגד המדינה. הוא הלין על התנהלות הפרקליטות מעצם העמדתו לדין וגם בגין התקופה שבה היה עצור (ת"א 48421-11-13 פלוני נ' מדינת ישראל) (להלן: "ההליך האזרחי"). הוא עתר לפסיקת פיצויים בגין הנזקים שנגרמו לו עקב זאת. בית המשפט דחה ביום 29.9.2020 את התביעה בעילה הנזיקית, אך פסק לו פיצוי בגין כל ימי מעצרו, זאת לפי סעיף 80 בחוק העונשין.

(5) המדינה הגישה ערעור על פסק הדין האמור לבית המשפט המחוזי בירושלים. ערכאת הערעור קיבלה ביום 12.4.2021 את הערעור וביטלה את פסק הדין בהליך האזרחי, מאחר והערכאה הדיונית פסקה פיצויים על-יסוד טענה שלא נטענה לפנייה, ואשר נשענת על הוראת חוק בתחום משפט שונה מהתחום הנזיקי (להלן: "פסק הדין בערעור"). בפסק דינה, קבעה ערכאת הערעור גם את אבני הדרך אליהם תידרש הערכאה הדיונית להכריע עם החזרת הדין אליה (שם בסעיף 7), כהאי לי שנא:

"בית משפט קמא ישמע את טענות הצדדים בעניין עצם האפשרות לפסוק למשיב פיצויים לפי סעיף 80 לחוק העונשין במסגרת התביעה האזרחית (תביעת פיצויים בשל נזקי גוף ותביעה כספית), ולאחר מכן יכריע בשאלות הטעונות הכרעה ובכלל זה השאלות הבאות: אם אמנם קמה לו הסמכות לפסוק פיצוי לפי סעיף 80 במסגרת הליך אזרחי; אם מן הראוי שבית משפט יפסוק כך במסגרת הליך אזרחי, בעוד שכלל לא הוגשה מטעם המשיב בקשה לפסיקת פיצוי כאמור במסגרת ההליך הפלילי; מה המשקל שיש לתת לעובדת השיהוי בהגשת תובענה הנוגעת לעובדות העשויות להקים עילה לפיצויים מכוח סעיף 80, כמו גם לעובדה שהטיעון המשפטי לא עלה במשך קרוב לעשר שנים לאחר האירועים הנדונים בתובענה; אם בנסיבות העניין המשיב אמנם זכאי לפיצוי מכוח סעיף 80 ואם הוא אמנם זכאי לכך, מה הסכום שייפסק לו" (ההדגשה אינה במקור)

(6) ביני לביני, בשאלת הסמכות לדון בעתירה לפי סעיף 80 בחוק העונשין, הוחלט בבית המשפט העליון ביום 13.1.2022, ברוב דעות, כי הסמכות נתונה לערכאה הפלילית (רע"א 7801/20 רפאלוב נ' מדינת ישראל; ראו גם: החלטה שדוחה בקשה לקיום דיון נוסף בהליך המוזכר - דנ"א 694/22 רפאלוב נ' מדינת ישראל (30.3.2022)).

(7) על-יסוד ההתפתחות האמורה, בית המשפט בהליך האזרחי, דחה את התביעה כולה ביום 4.5.2022.

(8) ביום 9.1.2023 הגיש המבקש את בקשתו מושא החלטה זו.

עיקרי טענות הצדדים

(9) המבקש טוען, בין השאר, כי מגיע לו פיצוי בגין כל ימי מעצרו בהליך. לשיטתו, מתקיימות נסיבות מיוחדות שמצדיקות זאת, ביניהן ובעיקר, הפער בין הנטען באישום והבקשה למעצר עד תום ההליכים, לבין ההכרעה בפועל והנזק הרפואי שנגרם לו. בנוסף, נגרם לו נזק בלתי הפיך לכבודו, לחירותו, לאוטונומיה שלו, לצד ההשפלה והעלבון נוכח המיוחס לו. המשיבה הגישה נגדו כתב אישום בצורה רשלנית ולאחר חקירה מזהמת, כשאינן באמתחתה ראיות משכנעות. הוא נקשר לאירועים מושא האישומים בהתבסס על זיהוי מפוקפק. על כן, הוא עותר לפיצוי בהתבסס על עקרון הצדק המתקן, ומאחר ולא ניתן להשיב את המצב לקדמותו.

(10) המשיבה טוענת מנגד, בין השאר, כי יש לדחות את הבקשה על הסף בשל השיהוי הניכר בהגשתה. היא הוגשה רק לאחר חלוף כ-11 שנים לאחר סיום הדיון. חשיבות ההגשה בכגון-דא מיד עם סיום הדיון בהליך הפלילי, נועדה לצמצם את נזקיו של המבקש באופן מהיר ויעיל, על-יסוד שיקול דעתה של הערכאה הפלילית אשר דנה בהליך. לא כך נהג המבקש. מכל מקום, ערב הגשת כתב האישום נגדו, עמדו בפני המשיבה ראיות המבססות אשמה. זיהוי המבקש התבסס על עדויות ומסדר זיהוי, לצד פרטי לבושו ומבנה גופו. לא מדובר בסיטואציות חריגות של זדון, חוסר תום לב, רשלנות חמורה או אי-סבירות קיצונית. בקשות המשיבה למעצר עד תום ההליכים היו מבוקרות וגובו בהחלטות שיפוטיות. בנוסף, הזיכוי היה מחמת הספק, נתון שיש לצרף ליתר השיקולים נגד פסיקת פיצוי. ההליך הפלילי התנהל במהירות והמבקש לא הצביע על נזקים מיוחדים.

דיון והכרעה

(11) סעיף 80 בחוק העונשין מורה כלהלן:

"(א) משפט שנפתח שלא דרך קובלנה וראה בית המשפט שלא היה יסוד להאשמה, או שראה נסיבות אחרות המצדיקות זאת, רשאי הוא לצוות כי אוצר המדינה ישלם לנאשם הוצאות הגנתו ופיצוי על מעצרו או מאסרו בשל האשמה שממנה זוכה, או בשל אישום שבוטל לפי סעיף 94(ב) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 בסכום שייראה לבית המשפט; במשפט שמנהל קובל רשאי בית המשפט להטיל על הקובל תשלום כאמור.

(ב) ...;

(ג) "...

(ההדגשה אינה במקור)

(12) בהתאם לכך, הותקנו תקנות סדר הדין (פיצויים בשל מעצר או מאסר), התשמ"ב-1982 (להלן: "התקנות"). לפי תקנה 4 בתקנות המוזכרות:

"בקשה תוגש בדרך המרצה; בקשה נגד המדינה יכול שתהיה בעל-פה, מיד עם תום הדיון במעצר או מיד לאחר החלטת הזיכוי"

(13) לפי תקנה 5 בתקנות:

"בית המשפט רשאי, מיזמתו הוא, לצוות על תשלום כאמור בסעיף 32 לחוק סדר הדין הפלילי ובסעיפים 80 ו-81 לחוק העונשין, אף אם לא הוגשה לו בקשה לכך"

(14) מדובר בסמכות שבשיקול דעת של בית המשפט (ע"פ 303/02 חמדאן נ' מדינת ישראל, פ"ד נז(2) 550 (2003)). הנטל להוכיח קיומה של עילה מבין שתי העילות המנויות בסעיף 80, מוטל על הנאשם שעותר לפיצוי (ע"פ 5097/10 בוגנים נ' מדינת ישראל, פסקאות 16-17 (15.1.2013) (להלן: "עניין בוגנים")).

(15) אשר לעיתוי הגשת הבקשה, ברוח תקנה 4 בתקנות, לפי ההלכה הנוהגת, בקשה כגון-זו תוגש ככלל, מיד או סמוך לאחר סיום הדיון בהליך הפלילי. היא אף יכולה להיות מועלית בעל-פה. בע"פ 2255/15 אגבריה נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (22.3.2016) (להלן: "עניין אגבריה"), עמד בית המשפט העליון על חשיבות עיתוי הגשת הבקשה, כלהלן:

"הליך הבקשה לפי סעיף 80 הוסדר בתקנות סדר הדין (פיצויים בשל מעצר או מאסר), התשמ"ב-1982 (...). תקנה 2 רישא מורה במפורש כי הבקשה תוגש "עם תום הדיון בענין המעצר, האישום או המאסר של המבקש", היינו - יש להגיש את הבקשה באופן מידי, עם תום הדיון בעניינו של המבקש, או למצער בסמוך לכך. על מנת לאפשר בירור בקשה לפיצוי והחזר הוצאות הגנה באופן מהיר, מאפשרת תקנה 4 סיפא להעלות את הבקשה אף בעל פה, מיד עם תום הדיון (...). הרציונל לכך הוא ברור: הכרעה בשאלת הפיצויים והוצאות ההגנה הינה חלק אינטגרלי מההליך הפלילי העיקרי, ונסמכת על ההליכים והחומר הראייתי שבתיק, אשר על יסודם מחליט בית המשפט אם התקיימו העילות המצדיקות פיצויים אם לאו"

(16) בעניין אגבריה לעיל, הנאשמים הגישו בקשה לפי סעיף 80 המוזכר, רק שנתיים ושמונה חודשים לאחר שבטל האישום נגדם בהסכמתם, ולא רק. הסתבר כי הבקשה הוגשה לבית המשפט, למרות שהם התחייבו לפניו במעמד ביטול האישום, "שלא לתבוע פיצויים או כל תביעה כספית אחרת מהמדינה או מהמתלוננת או מכל גורם אחר בקשה לתיק הפלילי" (סעיף 3 בפסק הדין). בית המשפט העליון אישר את החלטת בית המשפט המחוזי שדוחה את הבקשה.

(17) היות והבקשה לפי סעיף 80 קשורה בטבורה להליך הפלילי, מאחר ועילותיה צומחות ממנו, מבוסס ההיגיון לפיו המותב הדין בהליך האמור, הוא עצמו ידרש, ככל הניתן, לדון בבקשה. בבג"ץ 2428/99 מדינת ישראל נ' דויק, פ"ד נד(1) 688, 692 (2000), נפסק בנושא זה כלהלן:

"שאלת קביעת המותב שידון בבקשה לפיצויים לפי סעיף 80 לחוק העונשין, איננה שאלה של סמכות אלא שאלה של מדיניות. המדיניות הראויה היא שאותו מותב שדין בהליך הפלילי בערכאה הראשונה, ידון גם בבקשה לפיצויים. עם זאת, אין מניעה להעביר את הדיון למותב אחר שאליו יפנה נשיא בית-המשפט את הבקשה, או למותב שיורכב על-ידיו למטרה זו, והכול בהתאם לנסיבות"

(18) כבר כאן אציין, כי למקרא הבקשה ולאחר מתן הדעת לטיעוני הצדדים ולהתפתחויות שפורטו, נמצא כי

החלופה הרלבנטית לדין לפנינו, היא העילה השנייה המנויה בסעיף 80, "נסיבות אחרות המצדיקות פיצוי או החזר הוצאות". אשר לעילה הראשונה, שעניינה "לא היה יסוד להאשמה", סבורני כי בית המשפט בהליך האזרחי (אשר על קביעותיו ומסקנותיו לא ערער המבקש), דן לעומק בהתנהלות הפרקליטות בהגשת כתב האישום ובקשות המעצר, ולא מצא כי הייתה התרשלות מצדה, בהסתמך על התשתית הראייתית נכון לאותה העת. דעתי כדעתו.

(19) אשר לעילה השנייה, נפסק בע"פ 1382/00 בן ארויה נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(4) 714, 719-718 (2002), שהיא נועדה להרחיב את מסגרת המקרים שבהם יינתן פיצוי לנאשם שזוכה, והיא מקנה לבית המשפט שיקול דעת רחב כאמור לעניין הפיצוי והשיפוי. עם זאת, כך נפסק, הרחבה זו אינה ללא מצרים, במובן זה שעל בית המשפט "לאזן בין מכלול השיקולים הניצבים בפניו, ובהם הגנה על זכויות הנאשם והצורך לפצותו או לשפוטו בגין הפגיעה בו עקב האישום ובין האינטרס הציבורי שבהעמדת עבריינים לדין בהתקיים ראיות מספיקות לאישום בלא הרתעת-יתר של התביעה".

(20) עוד לעניין עילה זו, נפסק בעניין בוגנים לעיל (פסקאות 19-20), כלהלן:

"המבחן הנדרש לביסוסה של עילה זו פורס תחמו אל מעבר למבחן "התובע הסביר" ו"הסיכוי הסביר להרשעה". במסגרת עילה זו בית המשפט אמור להפעיל את סמכותו בגישה מרחיבה, במיוחד בשים לב לזכויות הבסיס החוקתיות... בגדריו של המבחן הראוי לעילה השניה יש להסתכל על ההליך כולו במבט-על ובצורה כוללת (...)"
(ההדגשה אינה במקור)

ובהמשך נפסק:

"הנסיבות הנשקלות במסגרת עילה זו הן גמישות וכוללות בין השאר: נסיבות הנוגעות להליך המשפטי עצמו, לטיב זיכוי של המבקש ולנסיבותיו האישיות של המבקש שזוכה. עילת-עוללות זו מאפשרת לבית המשפט לשקול גם שיקולים של צדק אף מקום בו 'היה (מלכתחילה) יסוד לאשמה'. כאן יש לקחת בחשבון, מחד גיסא, את הנזקים האישיים שנגרמו למבקש והיקפם, ובכלל זה - בין היתר, את מידתיות הפגיעה בזכויותיו החוקתיות. שיקול זה מדגיש את העובדה כי פסיקת פיצוי והחזר הוצאות מהווה, במקרים הראויים, גם מעין אמצעי לפיקוח ולבקרה על התביעה ויש בה כדי לשפר ולאזן את מעמדו של היחיד כלפי המדינה (...). מאידך גיסא, יש להתחשב - בעת השימוש בעילה זו - בשיקולים הציבוריים הנוגעים בצורך שלא להביא להרתעת-יתר של התביעה מלהעמיד אדם לדין מקום שנאספו ראיות מספיקות להגשת כתב אישום (...). ...מושג-מפתח לענין העילה השניה הוא לפיכך "העוול" שנגרם לנאשם שזוכה - בהסתכלות כוללת (...)"

(21) לסיכום הפן המשפטי. בקשה לפיצויים לפי סעיף 80 יש להגיש ללא שיהוי. הנטל להוכיח קיומה של אחת העילות שבסעיף, מוטל על המבקש זאת. לבית המשפט נתון שיקול דעת רחב בנדון, ולעניין החלופה השנייה, היא כרוכה באיזונים רבים, כאשר בין השיקולים הנשקלים, נסיבות ההליך המשפטי וגם נסיבותיו האישיות של המבקש. הבחינה תיעשה מנקודת מבט כוללת, כאשר העיקרון המנחה הוא עשיית צדק למי שזוכה אך נעשה לו

מן הכלל אל הפרט

(22) תחילה ביחס לטענת השיהוי. נשאל, האם יש מקום לדחות את הבקשה ולא להידרש לה לגופה, רק מהטעם שהיא הוגשה בשיהוי.

(23) ובכן, כעולה מההלכה הפסוקה לעיל, ככלל, שיהוי כשלעצמו יכול להצדיק סילוק בקשה כגון-זו, על הסף.

(24) לצד זאת, אינני סבור כי בכל מקרה שבו מתקיים שיהוי כאמור, הבקשה נדחית אוטומטית על הסף. שיהוי הוא מושג יחסי. להשקפתי, יש לבחון כל מקרה לגופו. בין השאר ומבלי למצות: יש לבדוק את עוצמתו במקרה הספציפי; התנהלות המבקש לאחר הזיכוי ותרומתו לשיהוי (בכלל זה נשאל למשל, האם יש הסבר סביר בפיו לחלוף התקופה); מה משמעות השיהוי על בירור הבקשה לגופה; מכלול טעמי הבקשה וסיכוייה; וכן - האם ניתן לאזן בין השיהוי לבין סך הפיצוי הנפסק, ככל שייפסק.

(25) ראו למשל החלטות שבהן בקשות לפי סעיף 80 התקבלו אף שהוגשו בשיהוי: עפ"ת (מחוזי נצ') 46738-05-16 גועבאט נ' מדינת ישראל (23.3.2017) - הבקשה הוגשה כ-1.5 שנים לאחר הזיכוי. ת"פ (שלום טב') 50180-07-14 קמרי מדינת ישראל (4.12.2022) - הבקשה הוגשה כ-3.5 שנים לאחר הזיכוי. ת"פ (שלום נצ') 40615-12-09 סרקוב נ' מדינת ישראל (15.9.2019) - הבקשה הוגשה כשנה ושלושה חודשים לאחר הזיכוי. מן העבר האחר, קיימת פסיקה ענפה שדחתה בקשות כאלו מפאת השיהוי. ראו בין השאר: ת"פ (שלום ת"א) 36925-08-10 בלזר נ' מדינת ישראל (22.1.2019) - הבקשה הוגשה כ-3.5 שנים לאחר הזיכוי. ת"פ (שלום י-ם) 16656-04-17 בן דוד נ' מדינת ישראל (28.10.2019) - הבקשה הוגשה בחלוף למעלה משנה ושמונה חודשים לאחר סיום הדיון. ת"פ (שלום ת"א) 41312-03-16 פלוני נ' מדינת ישראל (21.5.2018) - הבקשה הוגשה 11 חודשים לאחר הכרעת הדין. ת"פ (שלום חי') 15861-02-13 עבדאללה נ' מדינת ישראל (11.9.2017) - הבקשה הוגשה כ-3.5 שנים לאחר סיום הדיון.

(26) וחזרה למקרה לפנינו. מעיון בנתונים היבשים של מועדי מתן הכרעת הדין בחודש 02/2012 ועד הגשת הבקשה בפועל בחודש 01/2023 (למעלה מעשור), לכאורה, מדובר בשיהוי קיצוני.

(27) ברם, הנתונים האמורים אינם כה "יבשים" ואינם ניצבים לבדם בשטח סטרילי. שכן הרי אין מחלוקת, כי פחות משנתיים לאחר הזיכוי, הגיש המבקש בחודש 11/2013 את התביעה הנזיקית, בטענה לפיה המשיבה נהגה בעניינו באופן רשלני ופוגעני, הן בעצם העמדתו לדיון והן בהבאתו למעצר, ומכאן היא מחויבת בפיצויו. מעיון בכתב תביעתו בהליך האזרחי, המבקש (התובע שם) עתר מפורשות לפסיקת פיצויים בגין משך תקופת מעצרו, ולא רק. הוא עתר לפיצוי "עבור פגיעה קשה בכבודו...", אשר באה לידי ביטוי בכך שכל המשפחה והשכנים ידעו כי הוא במעצר על ביצוע מעשים מיניים^[1]. למיותר לציין, כי ההליך האזרחי, ובהתחשב בהתפתחויות המשפטיות

שהיו בו, נמשך כעשור.

(28) כפי שניתן להתרשם, למרות חלוף התקופה ממועד הזיכוי ועד הגשת התביעה הנזיקית, לא נראה שהמבקש קפא על השמרים וישב בחוסר מעש. אדרבא, הוא נאבק על זכויותיו הנטענות, זאת במשך מספר שנים טובות, על כל המשאבים הנפשיים והממוניים לצורך זה. בתוך כך הוא אף הגיש חוות דעת רפואית בתחום הפסיכיאטרי (כי אם בשלב מתקדם מאוד בהליך האזרחי), כל זאת כדי להוכיח את העילה הנזיקית נגד המדינה.

(29) לטעמי, בנסיבות הספציפיות שפורטו, לא רק שלא מצאתי לדחות את הבקשה על הסף מפאת השיהוי, אלא שמעשה כזה יהיה בעיניי נוגד את עיקרון עשיית הצדק המתחייב למי שנגרם לו עוול, כפי שעמדנו על כך לעיל. עם זאת מובהר, כי אין באמור כדי לקבוע שלא מתקיים שיהוי, אלא שמיקומו בנסיבות העניין - כפי שאדון בכך בהמשך - להישקל בשיעור הפיצוי שייפסק, ככל שתקבל הבקשה.

(30) בשולי הדברים אך לא בשולי חשיבותם, גם באבני הדרך שהציבה ערכאת הערעור על פסק הדין שניתן בהליך האזרחי, לא נראה כי נסתם הגולל על האפשרות לעתור לפי סעיף 80 חרף חלוף התקופה, וכך נתבקשה הערכאה הדיונית להכריע, בין היתר בשאלות: "מה המשקל שיש לתת לעובדת השיהוי בהגשת תובענה הנוגעת לעובדות העשויות להקים עילה לפיצויים מכוח סעיף 80, כמו גם לעובדה שהטיעון המשפטי לא עלה במשך קרוב לעשר שנים לאחר האירועים הנדונים בתובענה", ועוד הוסף: "אם בנסיבות העניין המשיב אמנם זכאי לפיצוי מכוח סעיף 80 ואם הוא אמנם זכאי לכך, מה הסכום שייפסק לו".

לגוף הבקשה

(31) האם מתקיימת העילה של "נסיבות אחרות המצדיקות זאת". לאחר בחינת מכלול חומר הראיות בתיק, תוצאת ההליך ואופן הזיכוי, משך תקופת מעצרו של המבקש, סבורני כי מן הדין לקבל את הבקשה, אך זאת תוך מתן הדעת לסוגיית השיהוי כאמור. אסביר.

(32) כפי שעולה ממסכת הראיות בהליך זה, כל שקשר את המבקש בשני האישומים הוא למעשה צבע חולצתו, ותו לא.

באישום הראשון, לא היה זיהוי ודאי של פני המבקש. אחת המתלוננות לא זיהתה את המבקש בצורה ודאית לפי פניו, אלא רק לפי הערכה גבוהה למראה הפנים, וזיהוי לפי מבנה גופו וצבע חולצתו (כחול או ירוק). המתלוננת השנייה שהעידה במשטרה, כי ראתה את פניו, לא זיהתה אותו בכלל במסדר הזיהוי, אלא הצביעה על אדם אחר דווקא.

כך גם באישום השני. המתלוננת לא ראתה את פני המבקש. הזיהוי שלה היה ספונטני בשטח, לפי צבע חולצתו ומתוך מסקנה לפיה, אין אדם זולתו נכנס לסמטה שהתרחש בה האירוע, מאחר ומדובר בסמטה ללא יציאה. באשר לאישום

זה, תחילה נטען בעדויות, כי חלפו ארבע דקות ממועד האירוע ועד התפיסה, ואולם בהמשך העידה המתלוננת כי חלפה רבע שעה. עוד יוער, כי בעדותה במשפט, זכרה המתלוננת את צבע נעלי התוקף, בעוד בחקירתה במשטרה, היא ציינה שלא שמה לב לכך[2]. אין מחלוקת, כי המבקש נכח בזירה ולא נמלט ממנה לאחר האירוע שהתרחש.

(33) כפי שקבע המותב הנכבד ששמע את העדויות והתרשם מהן, כולל את עדות המבקש, לא קיים זיהוי שניתן לבסס עליו הרשעה כלשהי.

(34) הנתון החשוב - ובעיניי אף חמור - במקרה לפנינו, הסתבר כי המתלוננת בשני האירועים, עודכנו במשטרה כל אחת ביחס לאירוע האחר, וביחס למתלוננת באישום השני, היא אף עודכנה ביחס לעברו הפלילי של המבקש. המתלוננת מ' באישום הראשון העידה במשטרה בזו הלשון: "לאחר שאחותי הייתה במשטרה היא חזרה וסיפרה כי אותו חשוד תקף מישהי אחרת, וזה בכלל הכניס בי פחדים"[3]. המתלוננת ר', כאשר נשאלה במשטרה אם האירוע השפיע עליה ועל אחותה, היא השיבה שזה לא השפיע עליה בצורה משמעותית, אך לדבריה: "יותר השפיע עלי כששמעתי שהוא תקף מישהי אחרת, זה יותר זעזע אותי אבל, ...מה שהוא עשה לי, לא"[4].

(35) מכאן, לא ניתן להוציא מכלל אפשרות, כי העדויות כלפי המבקש היו מוטות, במיוחד בהקשר המיני של העבירות. זה המקום לציין, כי למרות שהאישום השני אינו כולל אזכור מעשה מיני או עבירת מין, אך המתלוננת באירוע מושא אישום זה, העידה במשטרה וגם במשפט, כי "כמעט" נאנסה[5]. כמו כן, אחת העדות במשפט, תיארה בעדותה כי המתלוננת הייתה נסערת בזמן אמת, בכתה ואמרה "שמישהו ניסה לאנוס אותה"[6].

(36) כל התיק התבסס למעשה על שאלת הזיהוי, כאשר זו, כפי שהסתבר, היתה מושתתת על תשתית רעועה (בלשון המעטה). המותב הנכבד שדן בתיק, זיכה את המבקש מיד עם סיום שמיעת סיכומי המשיבה, מבלי שאף יושמעו סיכומי ההגנה. לא זו בלבד. הכרעת הדין לא נדרשה כלל להכריע בגרסת המבקש במשפט. ללמדך, הקושי הראייתי הממשי שהתגלה בראיות המשיבה. המותב הנכבד ציין בסוף הכרעת דינו, כי "בשים לב לכך שהנאשם עצור, עשה בית המשפט מאמץ יוצא דופן לזירוז ההליך, ובהמשך ניתנת הכרעת דין זו. עם גמר הכרעת הדין ישוחרר הנאשם".

(37) אם לא די בכך, מסתבר כי עוד בסיכומיו לפני מתן הכרעת הדין, ציין בא-כוח המשיבה בדיון מיום 6.2.2012, כי "הזיהוי הראשון הוא שגוי וזה ברור שללא האישום השני לא הייתה מוגש בכלל פה כתב אישום. אנו לא מסתירים את זה"[7].

(38) נזכיר, כי האישום השני כלל עבירות תקיפה סתם ואיומים, בעוד האישום הראשון כלל מעשה מגונה בפומבי בפני קטינות. אמנם העונש המרבי המצרפי של העבירות מושא האישום השני הוא חמור יותר מזה שלצד עבירת המין, אך ללא ספק, דומה כי נסיבות האישום הראשון חמורות מנסיבות האישום השני. למקרא הפרוטוקולים וההחלטות בהליך ה-מ"ת (הן בערכאה הדיונית הן בערכאת הערעור), ניתן להתרשם מכך שההקשר המיני מושא האישום הראשון, למעשה, צבע גם את המעשה המיוחס לנאשם באישום השני, זאת לצד גיל הקטינות של שתי

המתלוננות באישום הראשון. מכאן, בהליכי המעצר עד תום ההליכים, המותבים שנדרשו לנושא זה, עמדו - ובצדק - על רמת מסוכנותו הגבוהה כביכול של המבקש, שהביאה למעצרו מאחורי סורג ובריה למשך כארבעה חודשים רצופים[8].

(39) להערכתו, אם לא היה קיים הקשר המיני האמור שנבע מן האישום הראשון - ולולא האישום השני, ככל הנראה הוא לא היה מוגש בכלל - כך שלו נניח, כי האישום התמקד אך ובלבד בעבירות של תקיפה סתם ואיומים, לא נראה סביר שהמבקש היה נעצר עד תום ההליכים מאחורי סורג ובריה, למשך שליש שנה מחייו, במיוחד משלא היה לו עבר פלילי מכביד שהצדיק זאת.

(40) אמנם קשה התוצאה לפיה אדם מועמד לדין ונעצר, ובהמשך משוחרר עקב זיכוי, אך ברי כי לא כל זיכוי מצדיק פיצוי בגין ההעמדה לדין או המעצר, וזה שמור לנסיבות מיוחדות (ראו והשוו: ע"פ 1325/19 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (19.1.2020); ע"פ 3053/18 פלוני נ' מדינת ישראל (25.12.2018)).

(41) במקרה לפנינו, שלא בהתאם לטענת המשיבה לפיה, המבקש זוכה מחמת הספק בלבד[9], להתרשמותו, הוא זוכה באופן מוחלט. ביחס לאישום הראשון, קבע המותב הנכבד, כי "אין על הפרק זיהוי העשוי לבסס הרשעה כלשהי", וביחס לאישום השני, קבע כי כל שנתר בפני בית המשפט הוא צבע פריט הלבוש ו"אך אפילו אסבור שבנקודה זו עמדת התביעה קונסיסטנטית, ברור על פני הדברים שאין בכך די". בסוף הכרעת הדין נקבע כי אין בפני בית המשפט תשתית ראייתית "העשויה לבסס מסקנות לחובת הנאשם ברמת הוודאות הנדרשת". להבנתי ממהות ההנמקה, מדובר בזיכוי מוחלט.

(42) אופן הזיכוי המוחלט הוא נתון משמעותי להצדקת פיצוי (רע"פ 960/99 מקמילן נ' מדינת ישראל, פ"ד נג(4) 294 (1999)). בכל מקרה, למרות המחלוקת בין הפוסקים לעניין השפעת אופן הזיכוי (זיכוי מוחלט, מחמת הספק, או זיכוי טכני) על פוטנציאל פסיקת הפיצוי, הרי גם אם נניח שמדובר במקרה לפנינו בזיכוי מחמת הספק, אין בנתון זה כשלעצמו כדי לשלול את עצם האפשרות לפיצוי, אלא להמעיט מפוטנציאל פסיקתו (ראו והשוו: ע"פ 5923/07 שתיאווי נ' מדינת ישראל, פסקה 25 (6.4.2009)). לא זו בלבד. יש הגורסים, כי נתון זה יש לשקלל בקביעת שיעור הפיצוי (ראו והשוו: ע"פ 4466/98 דבש נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(3) 73, 111 (2002); ע"פ 6621/01 בדליאן נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(5) 870 (2002)).

(43) זיכוי המבקש במקרה לפנינו, להבנתי, בא לאחר שנוכח בית המשפט בדבר קיומה של תשתית ראייתית רעועה של המשיבה ומבלי להידרש אף להכריע בגרסת המבקש. אכן, קיים פער משמעותי בין תוצאת ההליך לבין נקודת הזינוק בחקירה, עת נחשד המבקש ב"ניסיון לאונס..."[10]. פער משמעותי זה מצביע על קשיים ממשיים בנסיבות החקירה וההליך.

(44) אשר לנסיבותיו האישיות של המבקש, אין להכביר במילים ביחס לפגיעה הרבה בחירותו, בכבודו, בבריאותו הגופנית ובשמו הטוב עקב מעצרו לתקופה כה ממושכת, לבטח תחת ההקשר המיני שעמדנו עליו לעיל. כעולה

מההליך האזרחי, לפי המומחה הרפואי שמונה מטעם בית המשפט בחוות דעתו מיום 4.10.2019, נוכח מעצרו, סבל המבקש מנכות נפשית בשיעור 20% למשך שנתיים.

(45) מן העבר האחר, אין להתעלם מחלוף התקופה ממועד הזיכוי ועד הגשת תביעתו האזרחית. ראוי לציין גם את חלוף התקופה מן המועד שבו התחדד באופן סופי כי הסמכות לפסוק פיצוי לפי סעיף 80 נתונה לערכאה הפלילית, ועד מועד הגשת בקשתו דנן בחודש 01/2023. חלוף התקופות דלעיל מקהה במידה לא מבוטלת את עוצמת הנזק הנטען. אוסיף, כי חלוף התקופות אף מעורר קושי מזווית נוספת. עצם השתהות המבקש, גם אם נעשתה בתום לב, סיכלה בפועל את האפשרות שלפיה, המותב הנכבד שדן בהליך הפלילי, ידון גם בעתירה זו. עוד משנת 2016, המותב הנכבד אינו מכהן בבית משפט זה.

(46) לדידי, מכלול האמור מהווה נסיבות חריגות שמצדיקות פיצוי בגין ימי מעצרו של המבקש. אשוב ואזכיר כי לפי ההלכה הפסוקה, "הביטוי "נסיבות אחרות המצדיקות זאת" הינו עמום וראוי כי כך יישאר על-מנת לאפשר לבית-המשפט שיקול-דעת שאיננו תחום ברשימה סגורה של מקרים" (ע"פ 11024/02 מנצור נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(1) 436, 448 (2003)).

(47) לעניין גובה הפיצוי ההולם, כאמור, לא רק שעצם הפיצוי נתון לשיקול דעתו של בית המשפט, אלא גם גובה הפיצוי הנפסק (ע"פ 700/00 טוויל נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(4) 450, 468 (2002)). בתוך כך, "שיעור הפיצוי צריך להיקבע בהסתכלות כוללת, מיום המעצר ועד יום השחרור, שהרי מבחינת העציר תקופת המעצר היא אחת" (עניין בוגנים, פסקה 33).

(48) בהתחשב במכלול האמור, וגם בחלוף התקופה עד השלב שבו העלה המבקש את טענותיו בנדון (לפי סעיף 80) כפי שעמדתי על כך לעיל, ראוי וצודק בנסיבות העניין, כי גובה הפיצוי שייפסק יהלום את מחצית תקופת ימי מעצרו. לפי תקנה 8(א) בתקנות, סכום הפיצוי המרבי בעד יום מעצר הוא החלק ה-25 של השכר החודשי הממוצע במשך ביום מתן החלטת בית המשפט לענין הפיצוי.

תוצאה

(49) לאור האמור, הבקשה מתקבלת באופן חלקי.

(50) המשיבה תפצה את המבקש בגין 58 ימי מעצר לפי השכר הממוצע לשכירים במשק, נכון לחודש הנוכחי[11]. לסכום האמור יתווספו הוצאות משפט ושכר טרחת עורך-דין בצירוף מע"מ כדין, בסך כולל 3,000 ₪.

(51) הסכומים ישולמו למבקש תוך 30 יום, שאם לא כן, הם יישאו הפרשי הצמדה וריבית ממועד ההחלטה ועד

מועד ביצוע התשלום בפועל.

(52) אחרון במיקום אך לא בחשיבות. יש לקוות כי בהחלטה זו, יהיה מיצוי וסיום לפרשה, לאחר חלוף למעלה מעשור מאז הועמד המבקש לדין.

(53) נוכח ההיבטים המשפטיים שעולים בהחלטה, בית המשפט שוקל לפרסם אותה ללא ציון שמו של המבקש. ככל שמי מהצדדים מתנגד לכך, יגיש את נימוקיו עד יום 7.1.2024. מובהר כי אי-הגשת כל התייחסות עד המועד שצוין, משמעה העדר התנגדות.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בירושלים תוך 45 יום.

המזכירות - להודיע לצדדים בהתאם.

הערה: ההחלטה ניתנה ביום 31.12.2023.

ניתנה היום, ד' שבט תשפ"ד, 14 ינואר 2024, בהעדר הצדדים.

([1]) סעיף 27(ד) בכתב התביעה המקורי.

([2]) ש' 2, ע' 54.

([3]) הודעתה במשטרה מיום 17.10.2021, בשעה 20:57 (ש' 33).

([4]) הודעתה במשטרה מיום 16.10.2011, בשעה 21:29 (ש' 32-34).

([5]) ש' 22, ע' 54.

([6]) ש' 14, ע' 29; ראו גם עדות עד שהוא שוטר: ש' 4-17, ע' 37.

([7]) ש' 1, ע' 62 ו-ש' 1-2, ע' 62.

([8]) ראו סעיפים 16, 21 ו-22 בהחלטה בהליך מ"ת (11-10-26591) מיום 31.10.2011, ו-ש' 19-22, ב-ע' 5 בהחלטה שניתנה בהליך הערר בעמ"ת 11-11-18671, מיום 11.11.2011.

([9]) סעיף 46 בכתב תגובתה.

([10]) הודעת המבקש במשטרה, מיום 14.10.2011 בשעה 02:23.

([11]) ניתן לבדוק נתון זה באתר המרשתת של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. ככל שתיווצר מחלוקת בנדון, תוגש הודעה מתאימה לבית המשפט.